

Delo skupine za netopirje na Raziskovalnem taboru študentov biologije 2022

Samo Grgurevič

SLIKA 43. Likovne spretnosti netopirske skupine (foto: Primož Presetnik).

Društvo študentov biologije je letos poleti organiziralo že 34. Raziskovalni tabor študentov biologije (RTŠB). Prvi tabor se je leta 1988 odvijal v Bobrih, nato pa je v prvih 11 letih še dvakrat gostoval v Prekmurju. Letos je napočil skrajni čas, da RTŠB po dolgih 23 letih ponovno obišče skrajni severovzhod Slovenije. Tokrat smo bili nastanjeni v Osnovni šoli Miška Kranjca v Veliki Polani. Tabor je potekal med 15. in 24. 7., med 11 skupinami pa je sodelovala tudi skupina za netopirje, ki sta jo vodila mentorja Primož Presetnik in Eva Pavlovič, udeleženci skupine pa smo bili Dren Dolničar, Annasibila Požrl, Blaž Šepič, Klara Žos in Samo Grgurevič.

V primerjavi s prejšnjimi leti je bila posebnost letošnje lokacije ta, da v okolici ni bilo prisotnih jam. Posledično je delo skupine potekalo nekoliko drugače kot ponavadi. Čez dan smo se osredotočili na pregledovanje stavb, predvsem v Veliki Polani in bližnji okolici, pregledali pa smo tudi šest cerkva. Veliko časa smo namenili tudi pregledovanju mostov, vsega skupaj smo jih pregledali 33. Pri tem smo bili pozorni tudi na znake prisotnosti drugih živali, predvsem na prisotnost iztrebkov vidre (*Lutra lutra*). Na terenu smo nekaj netopirjev vzorčili tudi za analizo na prisotnost netopirskih lyssavirusov. Tekom dneva smo preverjali ustreznost različnih lokacij za postavitev mrež. Mreže smo postavili sedemkrat, šestkrat pa smo postavili avtomatski ultrazvočni detektor (AUD). Posebno pozornost smo namenili bližnji okolici Velike Polane, kjer je bilo do sedaj na slovenski strani meje zabeleženih malo podatkov o netopirjih. To je

pomenilo, da smo se večino časa zadrževali v “kurjem kljunu”. Popoldneve smo pogosto posvečali tudi analizi ultrazvočnih klicev, zato smo večji del AUD posnetkov uspeli določiti že na samem taboru.

Najbolj smo se razveselili dejstva, da smo potrdili razmnoževanje velikouhega netopirja (*Myotis bechsteinii*) v Murski šumi. Na tem območju smo za vrsto zabeležili tri nove lokacije. Zabeležili smo drugo najdbo Brandtovega netopirja (*M. brandtii*) v Pomurju, našli pa smo ga prav na “vstopu” v Prekmurje in sicer pod mostom na reki Muri. Ob pregledovanju stavb v Veliki Polani smo za polkni ene od hiš naleteli na porodniško kolonijo brkatih/brkonosih netopirjev (*M. mystacinus* s.l.). Skupaj smo zabeležili prisotnost 14 vrst netopirjev (Tabela 6).

En dan smo namenili tudi “ekskurziji” na grad Grad na Goričkem, kjer smo prešteli število netopirjev v tem redno pregledovanem zatočišču za netopirje. Tam smo imeli priložnost spoznati še dve dodatni vrsti, ki jih sicer tekom tabora nismo zabeležili, in sicer malega podkovnjaka (*Rhinolophus hipposideros*) in dolgokrilega netopirja (*Miniopterus schreibersii*).

SLIKA 44. Brkati/brkonosi netopir (*Myotis mystacinus* s. l.) (foto: Primož Presetnik).

Skupina za netopirje je na preteklih raziskovalnih taborih delež svojega časa pogosto namenila tudi raziskovanju “pritlehnih” malih sesalcev. Čeprav to prvotno ni bilo v našem načrtu, smo tudi letos postavili pasti za male sesalce. Primožu njegovo mehko srce ni dopustilo, da bi na cedilu pustil udeleženko tabora, ki je potrebovala nekaj nasvetov in predstavitev metode lova malih sesalcev za izvedbo individualne naloge v sklopu študija.

TABELA 6. Seznam vrst netopirjev, ki smo jih zabeležili na 34. RTŠB.
(Legenda: AUD – avtomatski ultrazvočni detektor, M – mreženje, Z – pregled zatočišča)

VRSTA	SLOVENSKO IME VRSTE	METODA
<i>Myotis myotis</i>	NAVADNI NETOPIR	AUD
<i>Myotis bechsteinii</i>	VELIKOUHI NETOPIR	M
<i>Myotis brandtii</i>	BRANDTOV NETOPIR	Z
<i>Myotis mystacinus</i> s. l.	BRKATI/BRKONOSI NETOPIR	M, Z
<i>Myotis daubentonii</i>	OBVODNI NETOPIR	M, Z
<i>Nyctalus noctula</i>	NAVADNI MRAČNIK	AUD, M
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	MALI NETOPIR	AUD, M
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	DROBNI NETOPIR	AUD, M
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	BELOROBI NETOPIR	AUD, M, Z
<i>Pipistrellus nathusii</i>	NATHUSIJEV NETOPIR	AUD
<i>Hypsugo savii</i>	SAVIJEV NETOPIR	AUD
<i>Eptesicus serotinus</i>	POZNI NETOPIR	AUD, M
<i>Plecotus austriacus</i>	SIVI UHATI NETOPIR	AUD
<i>Barbastella barbastellus</i>	ŠIROKOUHI NETOPIR	AUD

SLIKA 45. a) Učne urice menjavanja pnevmatike (foto: Primož Presetnik), b) zaščita pred roji komarjev (foto: Samo Grgurevič).

Poleg izkušenj s terenskim delom smo pridobili tudi nekaj drugih praktičnih spretnosti. Predrta pnevmatika na enem od terenskih avtov naše skupine nam je omogočila, da smo izvedli ekspresen krožek menjave kolesa, pri čemer je ena od udeleženk pridobila nekaj novega praktičnega znanja, ostali pa smo skupaj obnovili teoretično znanje.

Na večernih mreženjih so nam poleg netopirjev delale družbo tudi različne krvosese živali. V vlažnih gozdovih ob reki Muri je mrgolelo komarjev, v njenih rokavih pa so se skrivale pijavke.

Tabor nam je prinesel obilico novih podatkov o razširjenosti netopirjev ter predvsem novo znanje o delu z netopirji in drugimi živalskimi skupinami, ki smo jih spoznavali na terenu. Prekmurske ravnice nas s svojo pestrostjo zagotovo niso razočarale, nestrpno pa se že veselimo naslednjih terenskih druženj.

Netopirji na Kozjanskem – Biološko-ekološki raziskovalni tabor 2022

Eva Levičnik Pernat, Lana Lesnika

V začetku avgusta se je v Bistrici ob Sotli odvijal vsakoletni Biološko-ekološki raziskovalni tabor (BERT). Kot ponavadi, smo bili udeleženci razdeljeni v različne skupine. Med njimi je bila tudi naša skupina "netopircev", ki sta jo vodila (najboljša) mentorja Jan Gojznikar in Pia Golob, preostanek skupine pa smo sestavljali Tim Zaveršek, Eva Levičnik Pernat in Lana Lesnika. Poleg vseh človeških članov je bil del ekipe tudi predstavnik netopirjev Franček, ki je bil v času tabora v Janovi oskrbi in je skorajda postal naša maskota.

Z lovom netopirjev v mreže ("mreženjem") smo začeli že prvi večer, in sicer na reki Bistrici v Zagaju. Kot novinki sva se tako prvič srečali s postavljanjem in pospravljanjem mreže, popisovanjem in merjenjem netopirjev in s poslušanjem njihove eholokacije s pomočjo detektorja. Hura, prvo mreženje je bilo uspešno! Ujeli smo namreč našega prvega netopirja – obvodnega (*Myotis daubentonii*).

Čez dan smo večinoma raziskovali podstrešja in zvonike lokalnih cerkva v župnijah Olimje, Pilštanj, Virštanj, Podsreda in Kozje. Kar nekaj cerkva je bilo zamreženih, a smo pri nekaterih vseeno našli odprtine, skozi katere so netopirji lahko prehajali, ali pa zabeležili vsaj dokaze njihove prisotnosti (gvano). V cerkvah, ki niso zamrežene, smo bili z najdbami precej uspešni, občasno smo našli tudi po več vrst netopirjev na enem območju, včasih pa smo jih kje pričakovali, a jih ni bilo. Na popisih smo našli tudi nekaj kadavrov netopirjev, med njimi dva siva uhata netopirja (*Plecotus austriacus*).